

Попова Т.І.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв, доцент

**ОСОБЛИВОСТІ ВИГОТОВЛЕННЯ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ ЕТНІЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ НА ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
СЛОБОЖАНЩИНИ НАПРИКІНЦІ ХХСТ.**

Вивчення історико-етнографічного регіону Слобожанщини показало, що наряд завжди було значущим елементом традиційної побутової культури населення. Він служив своєрідним паспортом для носія цієї культури. Потужним рушієм розвитку українського одягу в сучасних реаліях України є відродження його основної функції – вираження національної ідентифікації, яка актуалізувала його святкове, обрядове та утилітарне навантаження.

Необхідно зазначити, що наприкінці ХХ століття важливим устроєм модного життя стала побудова сегментація індустрії моди і ринків збуту, організація показів модного вбрання та його реклама, становлення системи прогнозування тенденцій та стимулювання продажів, чіткі маркетингові ходи, що згодом позитивно вплинуло на аудиторію споживачів. У дев'яностих роках ХХ ст. в Україні дизайнери одягу цитували образно-стильові, формально-конструктивні й декоративно-оздоблювальні знахідки сучасності. В результаті образ жінок став більш демократичним, на перший план вийшла практичність в одязі. Самостійність, незалежність і розкутість більшості жінок того часу, їх активна життєва позиція, а також власні можливості забезпечувати таке життя, стали визначальними факторами, щодо здійснення вибору модного напрямку в одязі [2].

На присутність українського наряду в соціальному просторі впливав художньо-виробничий фактор виготовлення українського традиційного костюму, який вибрав виробництво вбрання на швейному виробництві та творче створення одягу дизайнерами. В результаті одяг етнічного спрямування наприкінці ХХ ст. почали активно виготовляти на швейних підприємства.

Наприкінці ХХст. професійне виробництво одягу в українському народному стилі вийшло на рівень організації масового виробництва з широкою мережею підприємств, які спеціалізувалися на ручному й машинному вишиванні вбрання. Так, основні потреби в одязі як міського, так і сільського населення задовольнялися через придбання готового вбрання, а не самостійного його виготовлення, хоча індивідуальне виготовлення одягу продовжувало бути впливовим фактором забезпечення матеріальних потреб людей. У цей період відбулося становлення масового виробництва одягу з українським позначенням.

Наприклад, фабрика театрального реквізиту виготовляла національні костюми, як сценічний костюм для фольклорних колективів з урахуванням особливостей кожного регіону України відповідно до традицій та притаманного колориту, відображеного в малюнку і колірній гамі. Серед виробів жіночого українського костюму на підприємстві виготовляють сорочки, корсетки, плахти, фартухи, підтички, блузи тощо. Так на фото (рис.1) зображено зразок українського вбрання для дівчини, який складається з сорочки, вишитої рослинним орнаментом (горнами калини) по переду, рукавах, манжеті й коміру-стійки виробу. Корсетка на зразок автентичного вбрання оброблена тасьмою зубцями по борту, горловині, пройми та низу переду. Також на пілочці вишити грони калини, як і на сорочці. Аналогічно оздоблений фартух костюму. Спідниця розширена до низу, довга, по нижньому краю оздоблена рослинним орнаментом у вигляді квіточків калини. Завершує дівочий образ на голову одягнений віночок з штучних різнокольорових квітів.

Фабрика «Слобожанка» професійно займалась розробкою і виготовленням комп'ютерної ексклюзивної вишивки з національними мотивами для виробів різного асортименту, а також, на різних тканинах і матеріалах від білизняний сітки до шкіри. Моделі фабрики «Слобожанка» представлено на рис. 2., серед яких сорочки, сукні. Декорування

вишивкою виробів дуже різноманітне: використовуються різні види орнаментів по рукавах, по горловині, пілочки та низу виробу, які вишиті нитками різного кольору. У моделях домінують геометричні та рослинні елементи, типові для національних вишивок Слобожанщини. Моделі виконані в різних кольорах та з новітніх матеріалів, фасони сорочок мають як сучасний, так автентичний крій, з урахуванням тенденцій моди. Дизайнери такого одягу в основу виготовлення поклали старовинні візерунки з сімейних реліквій, раритетні мотиви вишивок родом зі східної України. В результаті українська вишиванка повноцінно стала міжнародним брендом вуличної моди.

Сьогодні швейні виробництва, дизайнери одягу пропанують поєднання в одязі будь-яких елементів як автентичне вбрання, так сучасних складових одягу. В результаті сучасний вітчизняний дизайн одягу розвивається під впливом декоративно-прикладного мистецтва, що робить його національно орієнтованим та виокремлює з-поміж світових дизайнерських центрів. Визначальним фактором, що спричинив відродження масового побутування українського вбрання, є усвідомлення необхідності вираження української ідентифікації, яка на сучасному етапі вийшла за етнічні межі й перейшла в категорію позначення української нації, народної культури, традицій свого роду, оберега та об'єкта мистецтва.

Таким чином, практика показала й довела, що народний костюм наприкінці ХХ ст. відігравав дуже значну роль у вихованні, стимулюванні патріотичних почуттів громадян країни. В останнє десятиріччя ХХ століття на численних фотоматеріалах представлено приклади використання українського одягу на засадах наступних заходів: на весіллях, різдвяних та інших народних та релігійних святах; на політичних та громадських заходах (наприклад, святкування 500-ліття Запорозького козацтва); у театральних виставах (театр народного танцю "Заповіт", Харківський державний академічний український драматичний театр ім. Т.Г. Шевченка вистави "Украдене щастя" І. Франка; "Млин щастя" В. Мережка, "Макбет" Е. Іонеско), на етнофестивалях («Весілля в Малинівці»), ярмарках (Сорочинська ярмарка) та ін. [2]. Виготовлення сучасного українського одягу на основі вивчення автентичного вбрання наприкінці ХХ ст. почали займатися багато дизайнерів одягу (Оксана Полонец, Оксана Караванська, Олександра Теліженко, Лілія Пустовіт, Ірина Каравай та ін.), а також художники швейних підприємств. Дизайнери використовували класичні компоненти народного строю: вишиту сорочку у різних інтерпретаціях, спідницю, декорування як машинної, так і ручною вишивкою, різні елементи етнічних головних уборів та шийні прикраси (намиста, дукачі тощо). В результаті вишита сорочка легко вписалася в street-style look і створює стильний і самотутній образ для жінок.

Рис. 1. Український костюм, фабрика театального реквізиту, Харків [1]

Рис. 2. Продукція фабрики «Слобожанка», м. Харків. [3]

Література

1. Боряк О. О. Україна: етнокультурна мозаїка / Олена Боряк. - Київ : Либідь, 2006. - 325с.

2. Олійник Марина. Український одяг у системі міської культури Києва (друга половина XIX – початок XXI століття) : монографія / Марина Олійник ; [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, ІМФЕ. – Київ, 2017. – 312 с.

3. Фабрика «Слобожанка» [Електронний ресурс] – [Режим доступу]: <https://sloboganka.com.ua/>